

UVODNIK

VOJAŠTVO

Prvo številko Sodobnih vojaških izzivov v štiriindvajsetem letu izhajanja smo posvetili vojaštvu. Zaradi številnih sprememb v mednarodnem varnostnem okolju, ki pomembno vplivajo na naše primarno okolje v Sloveniji in tudi širše v Evropski uniji, smo se osredotočili na teme, ki bolje pojasnujejo našo sedanost in bodo pomembno vplivale na našo prihodnost na obrambnem in varnostnem področju. Sestavni del obeh sta tudi vojska in vojaštvo. Nekateri te vsebine drugače zaznavajo, ker nas v podzavesti spominjajo na nasilje, strah, smrt in na vse, kar je s temi pojmi povezano. Sodobna družba si prizadeva za vzpostavitev drugih vrednot, kot so obilje, uspešnost, blagostanje in podobno. V obdobjih, ko gre družbi dobro in se uspešno razvija v miru ter izobilju, redki posamezniki poudarjajo pomen varnosti v državi, funkcionalnosti in učinkovitosti nacionalnovarnostnega sistema ter pripravljenosti svojih vojsk. Ob poslabšanju varnostnih razmer se družba navadno intenzivno odzove le na začetku. Medtem pa morajo sistemi in institucije neprekinjeno delovati ter se razvijati. V zadnjih letih smo na področju varnosti doživeli nekaj sprememb, ki so nas presenetile in preverile našo pripravljenost, odzivnost in odpornost. Tri izmed njih so bile evropska migrantska kriza, epidemija covida-19 in ruski vojaški napad na Ukrajino.

Varnostni mehanizmi se morajo na spremenjene varnostne grožnje ustrezno odzivati. Lani sta tako ravnala Evropska unija in zavezništvo. Evropska unija je pripravila Strateški kompas za varnost in obrambo, s čimer želi varovati svoje državljane in državljanke, vrednote ter interese in prispevati k mednarodnemu miru. V zavezništvu nastaja nov strateški koncept Nata. Vzporedno s temi dokumenti, ki urejajo prihodnjo varnostno strukturo širše v mednarodnem okolju, so se v Republiki Sloveniji leta 2022 prenavljali dokumenti in nastajali novi. V prvi polovici leta je Vlada Republike Slovenije sprejela Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2035, Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2022–2026 in se seznanila z Vojaško strategijo

Republike Slovenije. Ti dokumenti bodo v prihodnjih nekaj letih pomembno vplivali na slovensko varnost in obrambo, predvsem pa na Slovensko vojsko, ki je vojaški instrument moči države. Ta skrbi ne le za nacionalno obrambo, temveč je z moštvom, opremo in s zmogljivostmi tudi slovenski prispevek k skupni varnosti v zavezništvu in Evropski uniji.

Dokumenti, ki jih sprejme Vlada Republike Slovenije, so napisani zato, da se uresničijo. Desetletje obljub o tem, koliko bomo namenili za obrambo na splošno in za varnost, usposabljanje in opremo pripadnic in pripadnikov Slovenske vojske, je, upajmo, mimo. Spremenjeno varnostno okolje v neposredni bližini Evropske unije in zavezništva nakazuje, da bo treba varnost v teoretičnem in praktičnem smislu jemati resneje. Vojaštvo je na srečo skrajni instrument moči države v zoperstavljanju številnim varnostnim grožnjam. Obstajajo tudi drugi instrumenti moči države, ki imajo lahko pomembno vlogo pri odvrčanju groženj, a tudi tisti skrajni mora biti kakovosten in učinkovit. K temu bo v prihodnje gotovo pripomogla tudi Vojaška strategija Republike Slovenije. Osnutek dokumenta je nastal po tehtnem premisleku v vseh strukturah Slovenske vojske in veliko prispeval k razvoju vojaške strateške misli. V povezavi z njim je že lani nastalo nekaj prispevkov. Tokratna številka Sodobnih vojaških izzivov o vojaštvu prinaša nekaj novih in vse kaže na to, da jih bo v prihodnje še veliko.

Točka osredotočenja: od teoretskega okvira do praktične rabe koncepta je naslov prispevka **Mihe Šlebirja**. V njem navaja, da je koncept točke osredotočenja eden osrednjih gradnikov sodobnih vojaških ved. Dolgoletna praksa na področju načrtovanja in izvajanja vojaških operacij odpira tudi nekaj vprašanj. Avtor predstavi teorije tega koncepta, njegove prednosti in pomanjkljivosti ter jih preverja na primeru prve faze ruske invazije na Ukrajino.

Bensad Šiniković v prispevku *Analiza procesa oblikovanja predloga vojaške strategije Republike Slovenije* to gradi skozi Procházkovih dvanajst načel. Poznamo več modelov oblikovanja vojaških strategij. V Republiki Sloveniji že imamo izkušnje iz priprave slovenske strategije nacionalne varnosti iz leta 2019. Nekatere modele poznamo le s teoretičnega vidika, druge pa smo že preverili v praksi, tudi na primeru predloga Vojaške strategije Republike Slovenije.

Kakšna je resnična vloga vrhovnega poveljnika obrambnih sil ter kdo in kako poveljuje Slovenski vojski v pravnem smislu, preučuje **Uroš Krek** v prispevku *Predsednik Republike Slovenije kot vrhovni poveljnik obrambnih sil*. Ustava Republike Slovenije v tem delu zelo jasno opredeljuje njegovo vlogo, njena povezava z Zakonom o obrambi pa je mogoče malo manj razumljiva. Avtor poskrbi za ustrezno obrazložitev in interpretacijo pravnih aktov ter da predloge za morebitne spremembe.

Doslednost normativnih dokumentov je zelo pomembna za urejenost in preglednost posameznega področja delovanja države. O tem piše **Stanislav Šantelj** v prispevku *Odnos med cilji, načini in sredstvi – študija primera vojaške strategije Republike*

Slovenije. Je vse tisto, kar je dogovorjeno na strateški ravni v državi in tudi v mednarodnem okolju, res mogoče uresničiti in kakšen vpliv imajo na to sredstva?

O viziji razvoja gorskega bojevanja v Slovenski vojski razpravlja **Bernard Polanec**. Teorije, koncepti in doktrine na različnih področjih se nenehno spreminjajo. Preden se kar koli spremeni, je treba preučiti več teorij, primerjati naučene lekcije, oblikovati nove predloge in organizirati kakovostne razprave. Celoten proces se lahko večkrat ponovi in tako prispeva k nastajanju novega znanja in literature. Avtor v prispevku izhaja iz slovenskih geografskih značilnosti in dolgoletnih izkušenj, ki so vplivale na drugačen pogled na to področje.

Znanje na področju vojaštva je pomembno, nenehno se razvija in napreduje. Nekatere vsebine je treba ohranjati v tajnosti, za vse tiste, ki niso zaupne narave, pa vabimo bodoče avtorje, da jih delijo z bralci Sodobnih vojaških izzivov.